

ÉPÍTÉSI ÉS KÖZLEKEDÉSI MINISZTERIUM

VASÚTI HATÓSÁGI FŐOSZTÁLY

VASÚTI ELLENŐRZÉSI OSZTÁLY

Útmutató a vasútvállalatok biztonságirányítási rendszerének felügyeleti eljárás keretében történő értékelésére

Az Útmutató a 414/2020. (VIII. 30.) Korm. rendelet a vasúti közlekedés biztonságával összefüggő hatósági eljárásokról, valamint a vasúti közlekedési hatóság felügyeleti tevékenysége részletes szabályairól 13. § pontjainak értelmezéséhez kíván segítséget adni a vasúttársaságoknak.

Amikor a Vasúti Ellenőrzési Osztály felügyeleti eljárás keretében vizsgálja a vasúttársaság biztonságirányítási rendszerét, az alábbi osztályozási rendszert alkalmazza.

A dokumentumban használt rövidítések:

VEO – Vasúti Ellenőrzési Osztály

BIR- Biztonságirányítási rendszer

1. A biztonságirányítási rendszer teljesítmény osztályozási rendszere:

1. szint – Elégtelen
2. szint – Küzdő
3. szint – Következetes
4. szint – Előrelátó
5. szint – Kiváló

1. szint – Elégtelen

Ezen a szinten az értékelt szervezetnél van ugyan biztonságirányítási rendszer, de világos, hogy olyan hiányosságai vannak, amelyek miatt a teljesítmény szintje az egységes biztonsági tanúsítvány vagy biztonsági engedély megadásához szükséges alatt marad. Léteznek a biztonsági tevékenységek irányítására, kezelésére irányuló eljárások és utasítások, de a felügyelet során nyilvánvalóvá válik, hogy súlyos problémák vannak arra nézve, hogy azok egészében véve mennyire koherensek. Egyedi kockázatokat ellenőriznek, szabályoznak, azonban az ezt kezelő folyamat összességében gyenge. A gyakorlatban a szervezet működése látszólag nagyobb következetlenségeket mutat a BIR-ben leírtakhoz képest. A szabályzatokat, eljárásokat és utasításokat láthatóan nem a BIR-ben rögzítettekkel összhangban álló módokon alkalmazzák, ezért a szervezet vagy vállalkozói által végzett tevékenységekből adódó kockázatokat nem feltétlenül a kívánalmaknak megfelelően ellenőrzik. Ezen a szinten a VEO mérlegeli azokat az

intézkedéseket, amelyekkel a szervezetnél újra meg lehet teremteni a jogszabályi megfelelést, ezek lehetnek a tanúsítvány korlátozása, felfüggesztése.

2. szint – Küzdő

Ezen a szinten a szervezet a minimális jogszabályi megfelelés szintjét teljesíti, tehát a BIR azon a szinten működik, amely éppen elegendő volt az egységes biztonsági tanúsítvány vagy biztonsági engedély kiadásához az értékelési fázis során. Létezik írásba foglalt biztonságirányítási rendszer, és azt felhasználják a biztonsági kockázatok ellenőrzésére, viszont hiányzik a struktúra és az összehangolás. A rendszer összességében koherens, de különböző területeken hiányosságok, illetve a szemlélettel kapcsolatos következetlenség tapasztalható. A szervezet lényegében megbirkózik biztonsági feladataival, de nehézkesen. Nem kellene sok ahhoz, hogy jelentős probléma alakuljon ki, és visszaessen az 1. szintre, mert az eljárások és a kockázatkezelés közötti integráció hiánya a műszaki, üzemeltetési és szervezeti kockázatok esetén jelentős problémává válhat. Az üzleti tevékenység egyes területei jobban teljesítenek a biztonságirányítás terén, mint mások. A kockázatok inkább a szervezetnél dolgozók tettei révén, mint a BIR kialakításánál fogva ellenőrzöttek. A kockázatkezelés terén tűzoltás jellemző, és így a vállalat inkább csak reagál a balesetekre és váratlan eseményekre, ahelyett, hogy proaktív intézkedéseket tenne, hogy megelőzze azokat. Ezen a szinten a VEO intézkedési tervet írhat elő a vasúttársaság részére, amelyben bemutatja, miként tud tovább fejlődni a BIR, amennyiben a határidőre történő teljesítések elmaradnak az a tanúsítvány korlátozásával járhat.

3. szint – Következetes

A BIR fejlődése odáig jutott, hogy módszeres és következetes megközelítést alakított ki a kockázatok kezelésére. Minden elem a helyén van és működik, és a biztonság valamennyi szempontját figyelembe vették. Bizonyos szinten mérlegelik a szervezetben kialakult biztonsági kultúra fejlesztését, és a szervezet éppen a biztonsági kultúra fejlesztésére vonatkozó stratégiát dolgozza ki. Bár maga a szervezet konzisztens, nem próbál meg előre felkészülni a kockázatokra, és a kultúra sem elég fejlett ahhoz a szervezetben, hogy a kockázatkezelési folyamat önfenntartó legyen. A tűzoltás helyébe egy átgondoltabb kockázatkezelési megközelítés lép, azonban a szervezet könnyen visszaeshetne a küzdő szintre (pl. ha egy idő után elmulasztják a legfontosabb folyamatok és eljárások irányítását). Ezen a szinten a VEO intézkedési tervet írhat elő a vasúttársaság részére, amelyben bemutatja, miként tud tovább fejlődni a BIR.

4. szint – Előrelátó

Azonos, mint a 3. szint, ezenkívül a BIR folyamatosan, proaktívan kezeli a kockázatokat. A szervezet nyomon követi a kockázatok előjeleit, és lehetőség szerint előzetes intézkedéseket tesz a veszélyes váratlan események kialakulásának megelőzése érdekében. A szervezet elkötelezett a biztonság kultúrájának fejlesztése iránt, a munkaerő koherensen és előremutató felfogással vesz részt a biztonságirányítási feladatokban. Ezen a szinten a szervezet csúcán valódi vezető szerep figyelhető meg, a személyzet pedig hisz a vezetőség megközelítésében, és tiszteletben tartja azt. Sok munkát fordítanak a teljesítmény rendszeres felülvizsgálatára és a szervezet előtt álló kockázatok jellegének megértésére, valamint arra, hogy mit lehet ezzel kapcsolatban tenni.

5. szint – Kiváló

Azonos, mint a 4. szint, plusz az írásba foglalt biztonságirányítási rendszert úgy alakították ki, hogy folyamatosan fejleszteni lehessen. A szervezet aktívan keresi a biztonság javításának lehetőségeit, és mind a vasúti ágazatból, mind pedig a más szektorokból

érkező információk felhasználásával pozitívan fejleszti biztonsági kultúráját. A szervezet a vasúti ágazat és más ágazatok szervezeteihez viszonyítva is értékeli saját teljesítményét. Bizonyíték van arra, hogy a szervezet tudatában van a meglévő és a jövőben adott esetben felmerülő problémáknak, és aktívan igyekszik orvosolni ezeket a BIR-ben. Ezen a szinten a szervezet bízik azon képességében, hogy kezelni tudja az előtte álló kockázatokat, és kitekintve felvilágosítja azokat is, akikkel kapcsolatban van, és emellett igyekszik tanulni más területek tapasztalataiból, amelyeket beépíthet.